

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

De diuisione in eodem intellectu Angeli. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

latam relatione saltem secundi generis: hoc autem videtur fieri non posse per eandem speciem, & conceptum: alioquin angelus haberet speciem vnicā omnium rerum naturalium, quas inuicem referens inuicem etiam prædicare posset per vnicam simplicem conceptum: constaret enim ea tantum simplici conceptu ab Angelo concipi, quorum vnicam tantum haber speciem impressam: nullus autem ex Schola Doctoris Sancti hactenus concessit, dari vnicam speciem in quocumque Angelo omnium rerum creaturarum. Carterum res hæc minoris momenti est, & nobis satis incerta, cum oculum nobis sit, utrum singulari rerum singulas species, an potius vnam omnium rerum speciem Angelus habeat.

CAPVT II.

De diuisione in eodem intellectu Angeli.

Angelum
sine diuisione
cognoscere
sensere
plures.

AN vero Angelus intelligere possit diuidendo maior est difficultas. In qua quidem Doctores allegati in superiori dubio, qui docent angelum intelligere sine compositione, affirmant etiam, absque diuisione cognoscere; & S. Tho. in præfati articulo plane docet, vno simplici conceptu & intuitu Angelum intelligere rem, & quid ei conuenit, aut ei non conuenit. Quæ quidem sententia mihi difficilis semper visa est. Proponam igitur rationem sumptam ex principijs doctrinæ S. Thomæ, quæ in hac re difficultatem ingerere potest: referamque solutiones aliorum, & si quid in eis fuerit difficultatis, explicabo. Ratio igitur talis est: ex doctrina doctoris Angelici habemus, quemlibet Angelum intelligere plura per vnam speciem, non tamen omnia, etiam si quo perfectior fuerit Angelus, per pauciores species intelligat: ergo non potest vnicō simplici conceptu negare omnes res mundi de homine, quas de ipso non potest enuntiare, ut enim vnum de alio neget, & vtrumque diuisat, simplici cognitione vtrumque apprehendere debet per vnam speciem; quæuis ei go possit vnum animal de alio negare simplici cognitione, si omnium animalium naturas cognoscit per vnam speciem quod adhuc difficile est: tamen quamlibet aliam rem mundi non poterit hoc eodem modo negare absque diuisione, & pluralitate conceptuum: siquidem omnem rem mundi nullus angelus per vnam speciem, atque adeo nec per vnum conceptum expressum intelligit, præter supremum, ut arbitratu Caiet. cuius sententia in hac parte nobis non probatur, ut diximus disput. 203. c. 2.

Solutio ad
quo in Thomæ
mystarum.

Respondent nonnulli Thomistæ, omnes naturas rerum non cognosci ab Angelo per vnam speciem, nec per vnum simplicem conceptum; nihilominus fieri posse, ut Angelus simplici conceptu absque diuisione cognoscat, vnam rem non esse aliam ex his, quas non cognoscit angelus per eandem speciem & conceptum: ut sic constituamus, hominem & equum non cognosci per eandem speciem ab angelo: Nihilominus cognoscere poterit Angelus hominem non esse equum, eo modo, quo sensus omnis sine diuisione iudicat, colorem non esse sonum, percipiens simplici operatione differentiam vnius ab alio.

8.
Resoluitur.

Verum hoc responsum difficultate non caret. Primum quia si eodem modo indicaret angelus, quo iudicat sensus; sicut in sensu non est veritas,

ARTIC. IV.

aut falsitas sicut in enuntiante: ita nec in Angelo esset, quod est absurdum. Deinde sequeretur, perfectiorem modū cognoscendi esse nostri sensus qui simplici operatione iudicat, vnum non esse aliud, sicut Angelus; quam nostri intellectus, qui absque compositione & diuisione id efficere non potest: aut si dicendum est, sensum non componere, nec diuidere, nec iudicare vnum non esse aliud, sed plura simul diuerso modo intelligere, ut necessario asserendum est: efficitur, alius generis iudicij Angelo esse tribuendum, & alio modo explicandum, quam per iudicium sensus. Posueramus, ut modo dicebamus, sensum tam interior, quam exterior ita simul plura sensibilia diuersa concipit, ut diuersa; ut vnum non referat ad aliud, vel cum illo comparet, sed vnumquodque per se concipiat, & à singulis diuerso modo, & diuersa cognitione immutetur absque vlla inter se relatione: tamen iudicium Angeli quo intelligit, vnum esse aliud, aut non esse, non potest fieri nisi collatione facta inter obiecta, hoc est, ut tale iudicium de illis habeat, debet vnum concipere relatum ad aliud, siue id fiat vnicō conceptu pluribus, & iudicium compositionis, aut diuisionis vtrumque extremum completi debet: nam cum apprehenditur homo & equus & iudicatur intellectus, vnum non esse aliud, de vtroque iudicium habet: ergo si extrema diuisionis non cognoscantur ab Angelo per vnam speciem, & conceptum formalem iudicium de illis absque diuisione non erit: diuisione enim est enuntiatio, qua dicimus, vnum non esse aliud, diuersis conceptibus extremorum inter se collatis.

Secundo respondent alij Thomistæ, intelligi quidem interdictum ab Angelo, & apprehendi per diuersas species, & conceptus formales extrema diuisionis, de quibus angelus iudicat, vnum non esse aliud, ut argumentum factum demonstrat: tamen cum angelus hæc extrema cognoscit collata inuicem & iudicando de illis, vnum non esse aliud: per diuersas species intelligibiles, quas angelus habet de illis, elicere vnum conceptum formalem diuisionis, in quo iudicat, vnum alteri non conuenire. Hoc tamen videtur mihi effugium et cogitatum siue fundamentum: Nam quoties de diuersitate conceptuum formalium disputamus, non aliunde colligere possumus esse plures conceptus formales expressos, quam ex diuersitate specierum impressarum, & frustra quidem communiſicamus vnum conceptum formalem non tantum ordine vnum, sed simpliciter vnum, si existimatur ab intellectu virtute plurium specierum: quod enim intellectus per varias species plura ordinate intelligat, non est sufficiens causa, ut exprimat vnam simplicem qualitatem conceptus formalis, sed varios conceptus de varijs rebus cum ordine tamen vnius ad aliud; alioquin & hominem etiam per diuersas species necessario exprimeret vnum simplicem conceptum diuisionis, & compositionis, hoc ipso, quod extrema ordinate conciperet: aut si ordinare ea concipere, non est sufficiens causa in homine: in angelo etiam non erit, nisi alia noua addatur, quam debent nobis saltem sarij explicare. Quare hac ratione quasi constitutas Ferrar. 1. contra gent. cap. 55. Concedit etiam in homine per varias species extremorum producti ab intellectu simplici conceptum enuntiationis: quod quæ vnum extremum de alio enuntiamus: quod

sanè apertè falsum esse, quis dubitet? sic enim etiam in homine nec erit compositio, nec diuisione enuntiationis: sed solum in simplici apprehensione extremorum antequam enuntiatione conferantur, erunt diuersi conceptus, quod etiam in angelis accidere possit: quare nulla esset inter Angelos, & homines in componendo & diuidendo differentia.

Tertiò respondent alij Thomistæ, (quorum responsum ego libentius amplector) primum quidem, non intelligere Angelum diuidendo, quando extrema non apprehendit distinctè, sed alterum solum apprehendit confusè, & hoc tantum voluisse docere S. Thom. deinde, si extrema apprehendantur distinctè, non posse Angelum sine compositione intelligere ea extrema, quorum habet diuersas species: Postremò, ea extrema, quorum habet vnicam speciem, posse ab angelo intelligi, & vnum ab alio negari sine diuisione conceptuum. Primam partem hoc modo explicant, vt cum angelus indicat, hominem esse rem singularem, & non esse quidquam eorum, quæ irrationalia sunt, aut non viuientia, absque diuisione vno simplici conceptu iudicat, hominem non esse quidpiam eorum vniuersim. Hoc mihi non est creditu difficile: ad hoc enim, ita vt vniuersè iudicet angelus, hominem non esse iranimatum, fuffi ere videtur species ipsius hominis, quæ videtur esse animatum, & sic de alijs: & in hoc sensu placet mihi cum his Thomistis mentem S. Thomæ interpretari, ne cogamur aliquid contra illius doctrinam: de multitudine specierum in intellectu angelico asserere. Secundam vero & tertiam partem, huius sententiæ satis confirmant ea, quæ superius adducta sunt, quibus superfedere conueniens iudicau.

CAPYT III.

Corollarium precedentis doctrine.

¶ Vm antiqua, & peruulgata sententia imperfuerit, compositionem, & diuisionem, & discursum non esse vnum conceptum in mente, sed plures ordinatos: non defuere hac nostra ætate aliqui Philosophiæ professores qui dixerunt tam compositionem, quam diuisionem & syllogismum esse vnam qualitatem compositam ex pluribus per physicam & realem vniionem, quemadmodum ex duabus aquis per coniunctionem & continuationem fit vna aqua, ita, vt copula in compositione, diuisione habeat vim nexus physici & realis, sicut punctum inter partes lineæ, atque eodem modo particula illationis ergo eandem omnino vim habeat in consequentia, connectens nimirum antecedens cum consequenti, & efficiens vnam qualitatem: qui autem hoc modo Philosophantur asserere debent singula, quæ diximus, esse vnam simplicem qualitatem, non dico vnam qualitatem ita simplicem, vt composita non sit, neque habeat partes: sed ita vna vt non sint duæ habentes solum ordinem inter se. Hanc vero sententiam sibi persuadent, quia contingere potest, vt quis apprehendat subiectu & prædicatum, & copulam propositionis, non solum quodlibet eorum seorsim, sed etiam simul tria quæ diximus, etiã non dum ad iudicium & assensum pertineant. Addunt præterea intelligi & explicari non posse, quo pacto species illæ repræsentantes extrema & copulam

propositionis transeant in iudicium & assensum, nisi quia species expressa copulæ fiat re ipsa nexus physicus, quo duæ illæ species expressæ extremorum connectantur, & ita fiat compositio. Idem eadem proportionem & syllogismo dicunt, nempe esse compositionem per physicam coniunctionem & nexum realem, qui per notam illationis ergo denotatur, cum autem ab eis quaeritur, quo differat iudicium, quod habent angeli à nostro, respondet illud esse simplicem qualitatem sine hac compositione & nexu reali nostrum autem esse compositum coniunctione & nexu reali.

Mihi vero hæc opinio summpere displicet, primum quia infirmo fundamento nititur, vt impugnetur antiquam & communem sententiam stare queat; deinde quia multo faciliori modo à nobis explicabitur natura compositionis, & diuisionis atque discursus, vt communem sententiam tueamur. Primum quidem debilis est ratio precedentis sententiæ, quia licet apprehendere possimus extrema propositionis (adde etiam, si placet, & copulam) antequam iudicemus & assensum præbeamus, non licet inferre iudicium & assensum fieri per hoc, quod conceptus illi nectantur conceptu copulæ est, tanquam reali vinculo & vniione, si alio modo facilius, id fieri possit: oportebat enim auctores huius sententiæ refellere omnes alios modos, quibus dici posset assensum fieri sine hoc physico nexu & coniunctione, vt probarent fieri eo modo quem ipsi contendunt.

Deinde prædicta sententia refellitur efficaci ratione, quoniam aut nexus ille copulæ est, nec ite integros conceptus extremorum, quos antea habebat intellectus in sola apprehensione, aut non nectit integros conceptus qui per se integri, & sine coniunctione essent, aut esse possent, sed partes eiusdem conceptus, quarum quælibet soluta copula est non possit esse integer conceptus: argui neutro modo defendi potest hæc sententia, est ergo commentitium genus illud compositionis. Porro neutro modo defendi posse hanc sententiam facile etiam conuincitur. Primum quia copula illa nectere non potest integros conceptus, & physicè eos vnire, cum antea essent diuisi, nam quamuis duæ substantiæ corporeæ, vt duæ aquæ, aut duæ quantitates vt in sacramento Eucharistiæ re ipsa ita coniungi possint, vt fiant aut vna aqua, aut vna quantitas: tamen hæcenus in Philosophia inauditum est, duo accidentia prius diuisa & distincta postea inter se ita physicè coniungi vt fiant vnum accedens, nisi coniunctis, & physicè inter se vnitis substantijs, aut quantitibus, in quibus erant accidentia, veluti cum vniuntur duæ frigiditates vnitis duabus aquis & facta vna aqua aut vnitis duabus quantitatibus consecratis in calice: ipsa tamen accidentia per se sola physicè non possunt vniri vt fiat vnum accedens & compositum ergo neque duo conceptus antea diuisi physicè vniri queunt, vt fiat vnus conceptus compositus. Ex quibus patet fieri non posse vt iidem conceptus extremorum, quos inter se solutos intellectus habebat in sola apprehensione, permaneant in compositione connecti re ipsa & physica vniione per conceptum copulæ est tali modo conceptæ vt fiat assensus: & quamuis iidem conceptus extremorum nempe subiecti & prædicati, qui erant in apprehensione sine iudicio connecti possent per conceptum copulæ est, tamen assensum

dum